

Lapin liitto on täydentänyt aiempaa (LLHall 18.11.2022 § 126) vastaustaan valtuustoaloitteeseen. (Täydennykset merkitty kursorilla.)

Lapin liiton vastaus valtuustoaloitteeseen
LLHall 30.10.2023

Pekka Nymanin Vihreiden valtuustoryhmän puolesta tekemä aloite: LLValt 18.10.2021 § 16

Pienvesien suojeleu: Lapin liitto ottaa edunvalvonnassaan ja alueiden käytön suunnittelussa käyttöön pienvesien suojeleun.

Lapin liiton vastaukset valtuustoaloitteeseen

Maakuntakaavoituksessa pienvesistöjen tilan säilymistä ja parantumista tukevia kaavamerkintöjä ovat etenkin luonnonsuojelualueet, MY- ja MY-1-alueet, MU- ja MU-1-alueet, ekologiset yhteystarpeet sekä viheryhteystarpeet. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on osoitettu arvokkaita vesistöjä. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti uhanalaisen eliölajiston, luonnon monimuotoisuuden ylläpidon ja kalastuksen kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä. Merkintää koskee suunnittelumääräys: "Vesistöalueen ympäristön suunnittelussa ja käytössä on huolehdittava, ettei vesistöjen tilaan vaikuttavissa toimenpiteissä vesistön erityisiä luonnon- ja kalastusarvoja heikennetä." Merkinnän tiedot perustuvat Luken tutkimuksiin, jotka Paatsjoen vesistöalueella ovat osa Inarijärven kalakantojen velvoitetarkkailua. Arvokas vesistö -merkintä perustuu maakuntakaavassa osoitettujen vesistöjen lohi- ja taimenkantojen suojelubiologiseen ainutlaatuisuuteen sekä Suomen että maailmalaajuisissa perspektiivissä.

*Lisäksi maakuntakaavassa on annettu koko kaava-alueella koskeva suunnittelumääräys, jossa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet. " Alueidenkäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt, saamelaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta **sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.**" Maakuntakaavoituksessa pienvesiä on pyritty huomioimaan yleisillä suunnittelumääräyksillä ja erilaisilla kaavamerkinnöillä. Pääsääntöisesti maakuntakaavalla ohjataan maankäyttö- ja rakennuslain mukaista suunnittelua. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa ja erityislaeissa säädetään. Mahdollisuus maakuntakaavan huomioon ottamiseen erityislainsäädännön mukaisessa viranomaisten päätöksenteossa vaihtelee lainsäädännön alasta riippuen. Se, missä määrin tämä on kussakin tilanteessa mahdollista, riippuu mm. siitä, millä tavalla viranomaisen päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä ja niihin liittyvästä harkintavallasta on asianomaisissa erityislaeissa säädetty. Viranomaisten on sopeutettava maakunnallista alueiden käyttöä koskevat ratkaisut maakuntakaavaan. Maakuntakaava voi olla myös yksi peruste haettaessa muutosta erityislain nojalla tehtyyn päätökseen. Toisaalta maakuntakaavassa ei voi olla muun lainsäädännön vastaisia kaavamääräyksiä.*

Keskeisin pienvesiä ja niiden lähiympäristöjä koskeva sääntely sisältyy vesilakiin (587/2011, VL) ja metsälakiin (1093/1996, MetsäL).

Metsälain mukaan luonnontilaisten ja niiden kaltaisten purojen ja norojen välittömässä lähiympäristössä toteutettavat metsänhoitotoimenpiteet tulee tehdä uomien ominaispiirteet säilyttävällä tavalla.

Vesilain mukaan enintään kymmenen hehtaarin suuruiset fladat ja kluuvijärvet sekä muualla kuin Lapin maakunnassa enintään yhden hehtaarin suuruiset luonnontilaiset lammet ja järvet ovat erityisesti suojeltuja vesiluontotyyppisiä, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Myöskään luonnontilaisia lähteitä ei saa muuttaa niin, että lähteen säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Vesilaki ohjaa myös ojituksia ja perkauksia. Jos ojituksesta saattaa aiheutua esimerkiksi haittaa toisen vesialueelle, kalastukselle, vesisekosysteemin toiminnalle tai vesistön virkistyskäytölle tai vesialueen tai pohjaveden pilaantumista, on ojitukseen hankittava aluehallintoviraston lupa.

